

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-20

Europese Raad

Nr. 2108

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 oktober 2024

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de Europese Raad van 17 en 18 oktober 2024.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C.C.J. Veldkamp

Geannoteerde agenda voor de Europese Raad van 17 en 18 oktober 2024

Op donderdag 17 en vrijdag 18 oktober aanstaande vindt de Europese Raad (ER) plaats in Brussel. De ER zal spreken over de Russische agressieoorlog in Oekraïne, de situatie in het Midden-Oosten, concurrentievermogen en migratie. Onder overige zaken zal de ER spreken over Moldavië, Georgië, Venezuela, Soedan, de 29ste en 16^e Conferentie van Partijen van respectievelijk het VN-klimaatverdrag en VN-Biodiversiteitsverdrag en anti-discriminatie. En marge van de ER vinden de eerste EU-Gulf Cooperation Council (EU-GCC) en de Eurotop plaats. De Minister-President is voornemens deel te nemen aan de EU-GCC top, de ER en de Eurotop.

Oekraïne

De ER zal spreken over de Russische agressieoorlog in Oekraïne, die in alle hevigheid voortduurt. Nederland blijft Oekraïne politiek, militair, financieel en moreel actief en onverminderd steunen in tijden van oorlog, herstel en wederopbouw, zolang als dat nodig is. Het kabinet roept op om militaire steun aan en voor wederopbouw van Oekraïne te intensiveren, zowel bilateraal als via de EU. Zo dringt het kabinet aan op een spoedig akkoord over de zeven openstaande Raadsbesluiten onder de Europese Vredesfaciliteit. Daarnaast veroordeelt het kabinet de onophoudelijke Russische aanvallen op civiele infrastructuur en roept het op steun te intensiveren voor herstel van het hevig getroffen energienetwerk, met het oog op de aanstaande winter. Ook verwelkomt het kabinet de voortgang ten aanzien van het Commissievoorstel om met maximaal EUR 35 miljard macro-financiële bijstand opvolging te geven aan het G7 politieke akkoord om in totaal voor ongeveer EUR 45 miljard aan leningen te verstrekken aan Oekraïne. Hierbij is afgesproken dat de inkomsten over bevroren Russische Centrale Banktegoeden aan Oekraïne beschikbaar worden gesteld ter afbetaling van leningen in nauwe samenwerking met G7-partners.¹ Ten aanzien van vredesinitiatieven benadrukt het kabinet dat Oekraïense betrokkenheid randvoorwaardelijk is en dat deze gebaseerd moeten zijn op de principes van het VN-Handvest. Een continue dialoog met derde landen om hen bij dit proces te blijven betrekken is hiervoor onontbeerlijk.

Het kabinet onderstreept het belang van het verder verhogen van druk op Rusland om de agressieoorlog te beëindigen, waaronder met aanvullende sancties en aanpak van sanctie-omzeiling. Het kabinet zal daarnaast benadrukken dat het faciliteren van de Russische agressieoorlog door derde landen door levering van materieel of sanctieomzeiling consequenties, inclusief door restrictieve maatregelen, moet hebben voor de relaties met de EU.

Midden-Oosten

Een jaar na de afschuwelijke terroristische aanslagen van Hamas op 7 oktober 2023 zal de ER spreken over de situatie in het Midden-Oosten, mede in het licht van het gewapend conflict tussen Hezbollah en Israël en de aanval van Iran op Israël van 1 oktober jl. Het is van belang dat alle partijen in de regio zich terughoudend opstellen om tot de-escalatie te

¹ Uw Kamer is 4 oktober jl. geïnformeerd over dit voorstel. In lijn met de moties Krul c.s. (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1959), Dobbe c.s. (Kamerstuk 36 410 V, nr. 65) en Brekelmans c.s. (Kamerstuk 21 501-20, nr. 2034) zet NL zich in de EU in met de ambitie om aanvullende maatregelen o.b.v. de geïmmobiliseerde tegoeden te onderzoeken (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2937).

komen en het internationaal recht naleven. Het kabinet draagt dit bilateraal uit in contacten met de landen in de regio en zal de EU oproepen zich hier ook voor in te zetten.

Het kabinet zal oproepen tot de-escalatie en een staakt-het-vuren tussen Hezbollah en Israël. Een diplomatieke oplossing blijft de beste manier om het gewapend conflict tot een einde te brengen. Het kabinet zal daarom oproepen tot naleving van resoluties 1701 en 1559 van de VN-Veiligheidsraad.² Dit biedt de weg naar stabiliteit in de regio en veiligheid voor Israël, Libanon en andere landen in het Midden-Oosten. Daarnaast roept het kabinet de EU en haar lidstaten op de humanitaire hulp aan Libanon, als ook steun aan de *Lebanese Armed Forces* (LAF) en de VN-missie *United Nations Interim-Force in Lebanon* (UNIFIL) voort te zetten en waar mogelijk te intensiveren. Hierbij acht het kabinet het doorbreken van de politieke impasse in Libanon van belang om de interne stabiliteit te bevorderen.

Ook de situatie in de Gazastrook en op de Westelijke Jordaanoever vraagt blijvende aandacht. Hierbij blijft het kabinet pleiten voor een onmiddellijk staakt-het-vuren in de Gazastrook in lijn met resolutie 2735 van de VN-veiligheidsraad, dat moet leiden tot het vrijlaten van de gegijzelden en een drastische toename van ongehinderde humanitaire hulp.³

Het kabinet zet voorts in op een meer strategisch Iran-beleid vanuit de EU. Hoewel de Iraanse president Pezeshkian zegt te streven naar toenadering tot het Westen in het algemeen en Europa in het bijzonder, is het duidelijk dat Iran en de EU op een groot aantal dossiers lijnrecht tegenover elkaar staan. Dit geldt niet alleen voor de Iraanse steun aan terroristische groeperingen als Hamas en Hezbollah en andere militante bewegingen, maar ook ten aanzien van de oorlog in Oekraïne, waar Iran onder andere UAV's en raketten levert aan Rusland en zorgwekkende ontwikkelingen binnen het Iraanse nucleaire programma, liquidatiepogingen in het westen en arbitraire detentie van westerlingen in Iran. In gesprek met de Iraanse president Pezeshkian heeft de Minister-President de Iraanse aanval op Israël scherp veroordeeld en aangedrongen de materiële steun aan de Russische agressieoorlog tegen Oekraïne te stoppen. Het is van tegelijkertijd van belang dat de EU oog blijft hebben voor de mensenrechtensituatie in Iran.

Concurrentievermogen

De ER zal naar verwachting kort stil staan bij de voortgang van het versterken van het Europese concurrentievermogen. Een uitgebreide inhoudelijke discussie op basis van het recent gepubliceerde rapport van Mario Draghi over de toekomst van het Europese concurrentievermogen zal plaats vinden tijdens de informele Europese Raad op 8 november aanstaande, waarbij mogelijk ook het rapport van Enrico Letta over de toekomst van de interne markt, gepubliceerd april jl., ter sprake komt.⁴ Indien opportuun wordt de inzet uit de kabinetsappreciaties van de rapporten Letta en Draghi tijdens de ER uitgedragen.

² Zie VN veiligheidsraad resolutie 1559 (2004) en VN veiligheidsraadresolutie 1701 (2006) <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n04/498/92/pdf/n0449892.pdf>; <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n06/465/03/pdf/n0646503.pdf>.

³ Zie VNVR resolutie 2735 (2004) van 10 juni 2024. n2416511.pdf (un.org).

⁴ Uw Kamer is geïnformeerd over een eerste appreciatie van het rapport-Draghi middels het verslag van de Raad voor Concurrentievermogen van 26 september jl. (Kamerstuk 21 501-30-614). Uw Kamer is in mei jl. geïnformeerd over de kabinetsappreciatie van het rapport-Letta (Kamerstuk 21 501-30, nr. 603).

Tijdens de bespreking zal de ER tevens de landspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees Semester bekrachtigen. Deze zijn eerder tijdens de Ecofin-raad van 16 juli jl. goedgekeurd.⁵Nederland hecht aan het behoud van de focus van het Europees Semester op economisch, begrotings- en werkgelegenheidsbeleid. Na bekrachtiging door de Europese Raad, zullen de aanbevelingen officieel aangenomen worden in de eerstvolgende Ecofin-raad. Met deze stap wordt Europees Semester 2024 afgerond.

Migratie

De ER zal spreken over het tegengaan van irreguliere migratie, een thema met grote prioriteit voor het kabinet. Het kabinet verwelkomt deze agendering dan ook en kijkt uit naar de reguliere voortgangsbrief van de Commissie over de implementatie van de ER-conclusies uit februari 2023.

Nederland zet in Europees verband stevig in op het omlaag brengen van de aantallen asielaanvragen en het verbeteren van terugkeer van vertrekplichtigen. Hiertoe is het noodzakelijk dat constructieve samenwerking wordt gezocht met de Commissie, relevante lidstaten en derde landen. Tijdens de bespreking zal Nederland dan ook aandacht vragen voor de implementatie van het Asiel- en Migratiepact, versterking van de buitengrenzen, naleving van de Dublinverordening, het verbeteren van terugkeer, het uitwerken van *out-of-the-box* oplossingen en het sluiten van brede strategische brede partnerschappen met derde landen om irreguliere migratie tegen te gaan, en terugkeer en opvang in de regio te bevorderen.

Overige onderwerpen

Moldavië

De ER zal stilstaan bij de presidentsverkiezingen van 20 oktober aanstaande, alsmede het referendum over het verankeren van de doelstelling van Europese integratie in de Moldavische Grondwet. In aanloop naar de verkiezingen heeft Moldavië te kampen met externe beïnvloeding. Het kabinet dringt aan op eerlijke en vrije verkiezingen.

Georgië

De ER zal spreken over de zorgelijke acties ondernomen door de Georgische autoriteiten in aanloop naar de parlementsverkiezingen van 26 oktober aanstaande. Zo heeft het Georgisch parlement dit jaar anti-LHBTQI+-wetgeving en de «*Transparency on Foreign Influence*»-wet aangenomen. Deze beide wetten staan haaks op Europese waarden en principes, alsook de ambities van Georgië in het kader van het EU-toetredingsproces.

Nederland maakt zich grote zorgen over de bredere negatieve trend ten aanzien van rechtsstatelijkheid in Georgië. De ER van 27 juni jl. constateerde al dat de acties van de Georgische regering hebben geleid tot het de facto stopzetten van het toetredingstraject. Het kabinet acht het van belang om verdere stappen te overwegen als de situatie verder verslechtert en pleit er in EU-verband voor om dit signaal ook duidelijk aan de Georgische autoriteiten en bevolking te communiceren.

⁵ Zie Kamerstuk 21 501-07, nr. 2058.

Soedan

De ER zal stilstaan bij de crisis in Soedan. Gezien de grote schaal van o.a. etnisch- en seksueel en gendergerelateerd geweld tegen burgers, benadrukt het kabinet het belang van een staakt-het-vuren en bescherming van burgers. Het kabinet acht uitbreiding van sancties een positieve stap om diplomatieke druk op zowel hooggeplaatste individuen van de *Rapid Support Forces* (RSF) en de *Sudanese Armed Forces* (SAF) te vergroten met als doel hen aan de onderhandelingstafel te krijgen. Daarnaast moeten sancties zich richten op entiteiten die het wapenembargo schenden en/of de strijdende partijen financieren, met als doel de toevoer van wapens en financiële middelen af te snijden en daarmee het vechten te bemoeilijken. Inhoudelijke bespreking van dit punt zal plaats vinden tijdens de Raad Buitenlandse Zaken van 14 november a.s.

Venezuela

De ER zal spreken over de situatie in Venezuela, waar de repressie en mensenrechtenschendingen sinds de presidentsverkiezingen van 28 juli jl. nog steeds zeer ernstig zijn. Het kabinet acht het van belang dat er aandacht blijft voor deze crisis aan de rand van het Caribische deel van het Koninkrijk en zal oproepen om druk te behouden op het Maduro-regime om te komen tot een onderhandelingsproces over een democratische transitie.

COP29 en COP16

Ook zal de ER kennisnemen van de voorbereidingen van de 29ste Conferentie van Partijen van het VN-klimaatverdrag, van 11 tot 22 november a.s. in Bakoe, en de 16^e Conferentie van Partijen van het VN-Biodiversiteitsverdrag, van 21 oktober tot 1 november a.s. in Cali. Er is geen inhoudelijke bespreking voorzien tijdens ER, deze vindt plaats tijdens de Milieuraad van 14 oktober a.s.

Anti-discriminatie

Tot slot zal de ER naar verwachting kort stilstaan bij de strijd tegen alle vormen van discriminatie. Het kabinet steunt deze strijd en verwelkomt in dat kader ook de verklaring over het bevorderen van Joods leven en het bestrijden van antisemitisme.⁶

EU-GCC top

Aan de vooravond van de ER zal ook de eerste Top tussen de EU en de Samenwerkingsraad van de Arabische Golfstaten (Gulf Cooperation Council, GCC) plaatsvinden. Hierbij zal onder meer gesproken worden over de situatie in het Midden-Oosten met partners uit de Golfregio. Het kabinet hecht waarde aan de strategische relatie met de GCC-landen, die in het huidige geopolitieke speelveld een belangrijke rol spelen. De regio is daarnaast cruciaal voor Europa's energievoorziening, heeft grote potentie voor groene energie en investeert grootschalig in economische diversificatie, met veel kansen voor het Europese bedrijfsleven. De Nederlandse prioriteiten binnen deze samenwerking liggen op het gebied van samenwerking rond regionale veiligheid en stabiliteit, de groene transitie en economische samenwerking. In de relatie is ook ruimte voor een constructief-kritische dialoog over mensenrechten.

⁶ Zie ook de geannoteerde agenda van de RAZ van 15 oktober 2024, d.d. 4 oktober 2024 Kamerstuk 21 501-02, nr. 2938.

Eurotop

De Eurotop zal naar verwachting gaan over beleidscoördinatie en de economische situatie in de Eurozone. Nederland onderstreept het belang van houdbare overheidsfinanciën, in lijn met het herziene Europese begrotingsraamwerk.⁷

Gedurende de Eurotop zal ook gesproken worden over de Europese kapitaalmarktunie. Eerder heeft de ER opgeroepen tot snelheid op dit dossier en hierbij verwezen naar de prioriteiten uit de verklaring van de Eurogroep van 11 maart jl.⁸ Nederland benadrukt het belang van voortgang bij de verdieping en integratie van de kapitaalmarkten en roept op tot ambitieuze voorstellen die leiden tot structurele hervormingen ook in het kader van verbetering van het Europees concurrentievermogen.

⁷ https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact_enZie https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact_en

⁸ Conclusies Europese Raad 18 april 2024 pdf (europa.eu)